

ΤΜ
ΧΠ
ΠΑ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ,
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Newsletter

Απρίλιος 2022 | τ. 56

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Επιμέλεια Έκδοσης: Δρ. Πρόδρομος Μαρδάκης, Υπεύθυνος Έκδοσης: Καθηγητής Σεραφείμ Πολύζος, Πρόεδρος ΤΜΧΠΠΑ

ΕΝΤΟΣ

- 1 Editorial
- 2 Συνέδρια του ΤΜΧΠΠΑ
- 2 Διαδικτυακό Μάθημα από το Εργαστήριο Αγροτικού Χώρου
- 3 Διεθνείς Συναντήσεις του Εργαστηρίου Αγροτικού Χώρου
- 3 Λοιπή Επιστημονική Δραστηριότητα
- 4 Εκδήλωση του Συμβουλίου της Ευρώπης στα Τρίκαλα
- 5 Εκδήλωση Athens Meetings 2022
- 5 Προκήρυξη θέσης Υποψήφιου Διδάκτορα ΕΛΙΔΕΚ

EDITORIAL

Μεταβάσεις και αναγέννηση: εφημέριο καμωής για τις ευρωπαϊκές περιοχές της υπαίθρου: Προς ένα νέο κύκλο δημόσιας δράσης;

Δημήτρης Γούσιος*

Το κείμενο που ακολουθεί είναι μια συνοπτική παρουσίαση του καθηγητή Γούσιου Δημήτρη σε εκδήλωση που οργάνωσε η Προεδρία της Γαλλικής Δημοκρατίας στις 3 Φεβρουαρίου του 2022, στο πλαίσιο της άσκησης της Προεδρίας της Ε.Ε., με θέμα «Τα σημερινά διακυβεύματα των περιοχών και χώρων της υπαίθρου στην κλίμακα της Ευρώπης».

Το ενδιαφέρον για τις προοπτικές των περιοχών της ευρωπαϊκής υπαίθρου προκαλεί η δυναμική ενός πλήθους μεταβάσεων τις οποίες χαρακτηρίζει σύνθεση, αύξουσα επιτάχυνση και αστάθεια: οικολογική, τεχνολογική, οργανωσιακή (από την ιεραρχία στο δίκτυο), οικονομική (αναγέννηση βασισμένη στην κατασκευή ενός οικοσυστήματος το οποίο να αξιοποιεί τις διακριτές εδαφικές ιδιοτυπίες, επανατοπικοποίηση συμπεριλαμβανομένης και της διατροφής, μετάβαση προς μια οικονομία της νοημοσύνης, σύνδεση παραγωγής, διαμονής και αναψυχής) πολιτική και ηθική: συμμετοχή των πολιτών (αποκέντρωση, διακυβέρνηση), ευζείν.....

Αυτές οι μεταβάσεις αντανakλούν ριζικές αλλαγές και αναδεικνύουν κινητήριες δυνάμεις που προσδιορίζουν την εξέλιξη της υπαίθρου και είναι πρωτόγνωρες, λιγότερο ή περισσότερο αναμενόμενες. Σε κάθε περίπτωση, ωθούν τον υπαίθρο χώρο να εισέλθει ως ενεργός παράγοντας στην εξέλιξη και στην οργάνωση του χώρου. Όντως, ο χώρος αυτός απεγκλωβίζεται και μόνο από το γεγονός ότι το πρότυπο κέντρο-περιφέρεια έχει μερικώς ξεπεραστεί. Οι περιοχές της υπαίθρου εντάσσονται όλο και περισσότερο σε ποικίλα δίκτυα ανθρωποκεντρικά, της παγκόσμιας οικονομίας, οικολογικά κτλ. **(συνέχεια στην 6^η σελίδα)**

Συνέδρια του ΤΜΧΠΠΑ

Υπενθυμίζουμε τα δύο Συνέδρια που διοργανώνονται από το Τμήμα μας την προσεχή περίοδο:

CHANGING CITIES

CHANGING CITIES V: Spatial, Design, Landscape, Heritage and Socio-Economic dimensions
MAIN THEME: Making our cities Resilient in times of pandemics

20 - 25 June 2022
Corfu Island, Greece

Organised by
The Laboratory of Urban Morphology & Design
Department of Planning and Regional Development
School of Engineering
University of Thessaly, Greece

In co-organization with
The Department of History
Ionian University, Corfu Island Greece

<https://changingcities.prd.uth.gr/>

Department of Planning and Regional Development | UNIVERSITY OF THESSALY creative years | IONIAN UNIVERSITY History Department

Το 5ο Διεθνές συνέδριο “Changing Cities” με θέμα «Making our Cities Resilient in times of Pandemics» διοργανώνει το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Εργαστήριο Μορφολογίας Αστικού Χώρου, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, (Βόλος), σε συνδιοργάνωση με το Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Ιστορίας, (Κέρκυρα). Από 20 έως 25 Ιουνίου 2022, στην Κέρκυρα.

* * *

Το Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΤΜΧΠΠΑ) της Πολυτεχνικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας διοργανώνει το **6ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης** το οποίο πρόκειται να πραγματοποιηθεί στις

εγκαταστάσεις του, στον Βόλο, από τις 29/09/2022 μέχρι και τις 02/10/2022.

6^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
& ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

6th
PANHELLENIC PLANNING & REGIONAL DEVELOPMENT CONFERENCE

Διαδικτυακό Μάθημα από το Εργαστήριο Αγροτικού Χώρου

Από 21 Μαρτίου έως 15 Μαΐου 2022 πραγματοποιείται διαδικτυακό (ασύγχρονο) μάθημα «Sustainable Development in Peripheral Rural Areas in the EU», το οποίο εντάσσεται στο πλαίσιο της υλοποίησης του προγράμματος «Rur'Up -Innovative education for sustainable development in peripheral rural areas» [Erasmus+], από το Εργαστήριο Αγροτικού Χώρου, με υπεύθυνη την **Δήμητρα Γάκη**. Το μάθημα αφορά την ανάγκη για βιώσιμη διαχείριση των περιφερειακών αγροτικών περιοχών στην Ευρώπη. Οι ποικίλες τοπικές ιδιαιτερότητές τους καθιστούν αναγκαία τη συμμετοχή των τοπικών δρώντων και φορέων καθώς και τη χρήση καινοτόμων εργαλείων και διεπιστημονικών μεθόδων στη διαδικασία σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων σχετικά με τον τρόπο ανάπτυξής τους.

Οι διαλέξεις πραγματοποιούνται στα αγγλικά. 18 φοιτητές, προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί και υποψήφιοι διδάκτορες από το Πανεπιστήμιο

Θεσσαλίας (ΤΜΧΠΠΑ, Τμ Φυτικής Παραγωγής, Οικονομικών και Δασολογίας), το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (Τμ. Γεωπονίας), το Διεθνές Πανεπιστήμιο καθώς και το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (Τμ Γεωπονίας) θα εργαστούν, με πραγματικά παραδείγματα καινοτομίας επιλεγμένων περιοχών στην Ελλάδα και σε χώρες της ΕΕ. Επιπλέον θα έχουν την ευκαιρία να εργαστούν με συναδέλφους τους, διαφόρων εθνικοτήτων, από Φιλανδία, Ιρλανδία, Γαλλία, Ρουμανία, Κροατία και Βουλγαρία. Επίσης θα συμμετέχουν ενεργά στη συλλογική προσπάθεια διαμόρφωσης του τελικού «Αναλυτικού Περιγράμματος» το οποίο αποτελεί ένα από τα βασικά παραδοτέα του προγράμματος RUR'up.

Τέλος, μετά από την επιτυχή παρακολούθηση του κύκλου των ασύγχρονων διαλέξεων και αξιολόγησης, 5 από τους 18 φοιτητές θα έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν δωρεάν στο θερινό σχολείο που θα διοργανωθεί στο πλαίσιο του RUR'up, στην Πίνδο, τον Ιούλιο 2022.

Διεθνείς συναντήσεις του Εργαστηρίου Αγροτικού Χώρου

α. Η Δρ **Δήμητρα Γάκη** μετέβη στην Lille της Γαλλίας, από 25 Μαρτίου έως 2 Απριλίου 2022, όπου συμμετείχε στην διαμόρφωση Διεθνούς προγράμματος εφαρμογής για την δημιουργία εδαφικού cluster στην αξιακή αλυσίδα βαμβακιού στην Ελλάδα. Η δράση αυτή θα ξεκινήσει στις 15 Απριλίου 2022. Στο πλαίσιο των παραπάνω συναντήσεων παρακολούθησε την εφαρμογή παρόμοιου προγράμματος για την αξιακή αλυσίδα της πατάτας στην βόρεια Γαλλία το οποίο υποστηρίζεται από την McCain.

β. Ο καθ **Δημήτρης Γούσιος** παρουσίασε κατόπιν προσκλήσεως, το Συμμετοχικό Σύστημα Εγγύησης, διεθνώς αναγνωρισμένο εργαλείο, το οποίο έχει αναπτύξει το Εργαστήριο Αγροτικού Χώρου, στον Οργανισμό Χρηματοδότησης της Ανάπτυξης Περιοχών της Υπαίθρου (FIDA) των Ηνωμένων Εθνών, για την εφαρμογή του σε παγκόσμιο πρόγραμμα.

γ. Ο καθ **Δημήτρης Γούσιος** προσκλήθηκε να συμμετάσχει στην κεντρική εκδήλωση για την προώθηση πολιτικών για την ευρωπαϊκή ύπαιθρο, το οποίο θα οργανώσει το Γαλλικό Κοινοβούλιο της υπαίθρου στο πλαίσιο της Γαλλικής Προεδρίας της Ε.Ε.. στις 13 Μαΐου του 2022 στη Γαλλία.

Λοιπή επιστημονική δραστηριότητα

Ο Επίκουρος Καθηγητής **Ανέστης Γουργιώτης** συμμετείχε με εισήγηση στις παρακάτω επιστημονικές εκδηλώσεις:

- Στην επιστημονική ημερίδα «**FRÉCONOMIE – 2022**», **III Conférence Francophone interuniversitaire de jeunes chercheurs (étudiants et masters)** που διοργάνωσε στο Volgograd η Russian Presidential Academy of National Economy and Public Administration (RANEMA), στις 25 Μαρτίου 2022
- στην επιστημονική ημερίδα με θέμα "**Θαλάσσιος και Χερσαίος Χωροταξικός Σχεδιασμός του Κορινθιακού Κόλπου**", που διοργάνωσε ο ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΥ ΚΟΛΠΟΥ «Ο ΑΡΙΩΝ» στις 2 Απριλίου, <https://www.youtube.com/watch?v=VdV1qIbHlq4>.

Επίσης θα συμμετέχει στις παρακάτω επιστημονικές εκδηλώσεις:

- Στο **Εθνικό Συμπόσιο για την εφαρμογή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το Τοπίο στην Ελλάδα**, καθώς και το **Φόρουμ Εθνικών Επιλογών** για το Βραβείο Τοπίου του Συμβουλίου της Ευρώπης, υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ), στα Τρίκαλα στις **6-8 Απριλίου 2022**. Η ομιλία του κ. Γουργιώτη έχει θέμα **«την ανάπτυξη της λίμνης Κάρλα»**.

<https://www.coe.int/en/web/landscape/trikala-march-2022>

- Στο συνέδριο με θέμα Προκλήσεις και Προοπτικές για μια Γαλάζια – Πράσινη Ιχθυοκαλλιέργεια, που θα πραγματοποιηθεί στην Αθήνα **στις 15 και 16 Απριλίου**. <https://aquaculture-congress2022.events.podimatas.gr/>

***

Ο Ομότιμος Καθηγητής **Παντολέων Σκάγιαννης** θα συμμετάσχει στην Δημόσια Συζήτηση «Ένα Πρόγραμμα για την Αθήνα», η οποία θα πραγματοποιηθεί τη Δευτέρα 4 Απριλίου στο Costen Hall στην Αθήνα. Η εισήγησή του έχει θέμα: «Αθήνα: μια ιδιότυπη αντίθεση κέντρου και περιφέρειας. Μικροί και μεγάλοι περιπάτοι». (βλ. ανακοίνωση της εκδήλωσης)

***

Ο αφ/σας Καθηγητής του ΤΜΧΠΠΑ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας **Κώστας Λαλένης** έδωσε συνέντευξη στην δημοσιογράφο Συμέλα Τουχίδου, που δημοσιεύθηκε στις 22 Μαρτίου 2022 στο οικονομικό ηλεκτρονικό περιοδικό New Money (www.newmoney.gr) με τίτλο **«Επενδύσεις στην ανάπτυξη ακινήτων με τη δύναμη του Blockchain – Η περίπτωση των καπναποθηκών (pics)»**, με αναδημοσίευση στην εφημερίδα Πρώτο Θέμα με τίτλο **«Μια επενδυτική πλατφόρμα που εστιάζει σε κτίρια καπναποθηκών της**

Βόρειας Ελλάδας και υποστηρίζεται από την τεχνολογία του Blockchain». Το περιεχόμενο της συνέντευξης αφορούσε σχετικό πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από το Πράσινο Ταμείο, και στο οποίο συμμετέχουν το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας με τα τμήματα Χωροταξίας και Ηλεκτρολόγων Μηχανικών, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο με την Σχολή Αρχιτεκτόνων και το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης με το Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών. Οι δημοσιεύσεις της συνέντευξης βρίσκονται στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις:

<https://www.newmoney.gr/roh/palmos-oikonomias/ependyseis/ependisis-stin-anaptixi-akiniton-me-ti-dinami-tou-blockchain-i-periptosi-ton-kapnapothikon-pics/> και

<https://www.protothema.gr/economy/article/1224667/ependyseis-stin-anaptixi-akiniton-me-ti-dunami-tou-blockchain-i-periptosi-ton-kapnapothikon/>

Εκδήλωση του Συμβουλίου της Ευρώπης στα Τρίκαλα (6-8 Απριλίου 2022)

Το Συμβούλιο της Ευρώπης σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ), διοργανώνει το **Εθνικό Συμπόσιο για την εφαρμογή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το Τοπίο στην Ελλάδα**, καθώς και το **Φόρουμ Εθνικών Επιλογών** για το Βραβείο Τοπίου του Συμβουλίου της Ευρώπης. Το συμπόσιο θα πραγματοποιηθεί στις 6-8 Απριλίου 2022 στα Τρίκαλα.

<https://www.coe.int/en/web/landscape/trikala-march-2022>

Εκδήλωση Athens Meetings 2022

Μια πρωτοβουλία του Ιδρύματος Schwarz για την πόλη της Αθήνας

Ένα πρόγραμμα για την Αθήνα

Δημόσια Συζήτηση

Δευτέρα 4 Απριλίου 2022, στις 19:00
Cotsen Hall - Αναπήρων Πολέμου 9,
Αθήνα

Συμμετέχουν:

Γεώργιος-Στυλιανός Πρεβελάκης, ομότιμος καθηγητής Γεωπολιτικής στη Σορβόννη, μόνιμος αντιπρόσωπος της Ελλάδας στον ΟΟΣΑ «**Το αθηναϊκό αφήγημα: μεταξύ εθνικού εδάφους και παγκόσμιων δικτύων**»

Παντολέων Σκάγιαννης, ομότιμος καθηγητής Πολιτικής των Υποδομών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Τμήμα Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης «**Αθήνα: μια ιδιότυπη αντίθεση κέντρου και περιφέρειας. Μικροί και μεγάλοι περιπάτοι**»

Θωμάς Δοξιάδης, Principal doxiadis+ «**Σχεδιάζοντας για τη Συμβίωση στον αστικό ιστό της Αθήνας**»

Ρένα Κλαμπατσέα, αναπλ. καθηγήτρια ΕΜΠ, πρώην ΓΓ Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος ΥΠΕΝ «**Η κυριαρχία των εργαλείων επί των αρχών, στόχων και οράματος του μητροπολιτικού σχεδιασμού στην Αθήνα**»

Μιχαήλ Ιακωβίδης, καθηγητής Στρατηγικής, κάτοχος της έδρας Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας Sir Donald Gordon στο London Business School «**Προφάσεις εν αμαρτίαις και η αναπτυξιακή στρατηγική σε μια πόλη σαν την Αθήνα**»

Συντονίζει ο **Ανδρέας Γιακουμακάτος**, καθηγητής Αρχιτεκτονικής στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών

Η συζήτηση θα γίνει στα ελληνικά με ταυτόχρονη μετάφραση στα αγγλικά. Θα διανέμονται δελτία προτεραιότητας μία ώρα πριν την έναρξη. Για την είσοδο απαιτείται η επίδειξη έγκυρου πιστοποιητικού εμβολιασμού ή νόσησης (6μηνος ισχύος). Η συζήτηση θα προβάλλεται ζωντανά στο [Youtube στα ελληνικά](#), με [ταυτόχρονη μετάφραση στα αγγλικά](#) και το [Facebook](#)

Οργάνωση: Ίδρυμα Schwarz και Γεννάδειος Βιβλιοθήκη της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα

Είσοδος Ελεύθερη

Προκήρυξη Υποψήφιου ΕΛΙΑΔΕΚ

Θέσης Διδάκτορα

Προκηρύσσεται θέση Υποψήφιου Διδάκτορα για την εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής με θέμα: «**Regional inequalities, political discontent and the anatomy of integration and disintegration in Europe**». Η Διατριβή εκπονείται στην Αγγλική γλώσσα στα πλαίσια του Ερευνητικού Έργου DISINREG – 3861 του ΕΛΙΑΔΕΚ και χρηματοδοτείται για διάστημα 26 μηνών. Το γνωστικό αντικείμενο της διατριβής συνδυάζει τα επιστημονικά πεδία της περιφερειακής οικονομικής, της οικονομικής γεωγραφίας, της ανάπτυξης και των διεθνών οικονομικών. Τα απαιτούμενα προσόντα των υποψηφίων περιλαμβάνουν:

- Πτυχίο Πανεπιστημίου ή ενιαίο και αδιάσπαστο τίτλο σπουδών μεταπτυχιακού επιπέδου (του άρθρου 46 του ν. 4485/2017) στα πεδία των Οικονομικών Επιστημών, ή Διεθνών Οικονομικών, ή Περιφερειακής Ανάπτυξης της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, αναγνωρισμένο από το ΔΟΑΤΑΠ.
- Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στα

επιστημονικά πεδία της περιφερειακής οικονομικής, της οικονομικής γεωγραφίας, της ανάπτυξης, των διεθνών οικονομικών, ή άλλου συναφούς αντικειμένου.

- Άριστη γνώση της Αγγλικής γλώσσας, επιπέδου C
- Πολύ καλή γνώση excel, Microsoft Office ή Apple macOS.
- Γνώσεις οικονομετρίας, όπως αποδεικνύονται από την επιτυχή παρακολούθηση μαθημάτων του προπτυχιακού ή μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών.
- Γνώση του λογισμικού stata ή αντίστοιχου και οικονομετρικών μεθόδων panel με δυνατότητα οργάνωσης και επεξεργασίας μεγάλων βάσεων στατιστικών δεδομένων.
- Δύο συστατικές επιστολές από καθηγητές του προπτυχιακού ή μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών.

Οι υποψήφιοι που πληρούν τα παραπάνω προσόντα θα κληθούν σε προσωπική συνέντευξη από τριμελή επιτροπή αξιολόγησης. Η εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής αναμένεται να ξεκινήσει το Σεπτέμβριο του 2022 και ο χρόνος ολοκλήρωσης είναι η τριετία. Ο επιλεγείς Υποψήφιος Διδάκτορας θα ενταχθεί στο ερευνητικό δυναμικό του Εργαστηρίου Αναπτυξιακής Πολιτικής και θα εργαστεί για την εκπόνηση της διατριβής του στις εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στο Βόλο.

Τα στοιχεία και δικαιολογητικά που πρέπει να περιλαμβάνει ο φάκελος υποψηφιότητας είναι τα εξής:

1. Έντυπη αίτηση, σύμφωνα με το επισυναπτόμενο υπόδειγμα.
2. Βιογραφικό σημείωμα, σύμφωνα με το επισυναπτόμενο υπόδειγμα.

3. Ευκρινές φωτοαντίγραφο πτυχίου/διπλώματος.
4. Ευκρινές φωτοαντίγραφο πιστοποιητικού αναλυτικής βαθμολογίας.
5. Ευκρινές φωτοαντίγραφο αναγνωρισμένου μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών.
6. Ευκρινές φωτοαντίγραφο πιστοποιητικού αναλυτικής βαθμολογίας του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών.
7. Αποδεικτικό άριστης γνώσης Αγγλικής γνώσης, επιπέδου C 2 .
8. Δύο (2) συστατικές επιστολές από καθηγητές του προπτυχιακού ή μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών

Οι αιτήσεις των υποψηφίων, καθώς και τα συνοποβαλλόμενα δικαιολογητικά τους, υποβάλλονται αποκλειστικά ηλεκτρονικά προς τη Γραμματεία του Τμήματος στη διεύθυνση g-prd@uth.gr. Τηλέφωνο επικοινωνίας 2421074455 (κ. Ισίδωρος Παππάς).

Η καταληκτική ημερομηνία υποβολής ορίζεται η **Παρασκευή 29 Απριλίου 2022** (μέχρι τις 14:00 μ.μ)

Ο Διευθυντής του Εργαστηρίου Αναπτυξιακής Πολιτικής και επιστημονικός Υπεύθυνος του ερευνητικού έργου ΕΛΙΔΕΚ

Καθηγητής Γιώργος Πετράκος

Editorial (συνέχεια από την 1^η σελίδα)

Παράλληλα, αλλάζουν ριζικά οι συνθήκες και οι δυνατότητες δημιουργίας αυτών των περιοχών στο οικονομικό, κοινωνικό, και περιβαλλοντικό πεδίο.

Πράγματι, η μετάβαση από την πρώτη ύλη στον πόρο επιτρέπει ακόμη και σε περιθωριοποιημένες περιοχές να διαμορφώσουν μια ανταγωνιστικότητα με βάση τη διακρίσιμη παρά τη μείωση του

κόστους παραγωγής του προϊόντος. Κινητήρια δύναμη σ' αυτή την εξέλιξη αποτελεί η συνάντηση της οικονομίας με την ζώσα κληρονομιά η οποία προσφέρει στους εδαφικούς πόρους της υπαίθρου ταυτότητα και ιδιαιτερότητα τόσο αναγκαίες για την επίτευξη της διακριτότητας στο πλαίσιο του παγκόσμιου ανταγωνισμού.

Μια άλλη σημαντική αλλαγή αφορά το ρόλο των νέων τεχνολογιών στη μείωση των μόνιμων καταναγκασμών της υπαίθρου: επικοινωνία, μετακίνηση, πρόσβαση σε δίκτυα, υπηρεσίες και εργασία. Η τηλεεκπαίδευση, η τηλεϊατρική, η τηλεργασία έρχονται να προστεθούν στο ισχυρό στοιχείο της υπαίθρου που είναι η κατοικία και να ενισχύσουν την ελκυστικότητα των οικισμών της υπαίθρου σε περιμέτρους των οποίων η ακτίνα συνεχώς αυξάνεται. Οι κάτοικοι της υπαίθρου αρχίζουν να κινούνται και να λειτουργούν στον εικονικό χώρο ο οποίος τείνει να αντικαταστήσει ένα μέρος του πραγματικού χώρου. Το γεγονός αυτό θα πρέπει ήδη να αξιολογηθεί και να ληφθεί υπόψη στον χωροταξικό σχεδιασμό. Η ενεργοποίηση ποικίλων δικτυώσεων για κοινωνικούς και οικονομικούς λόγους στο εσωτερικό της υπαίθρου αποτελεί μια ένδειξη αυτής της μεγάλης αλλαγής.

Σ' αυτό το πλαίσιο, φαίνεται να διαμορφώνονται οι συνθήκες και οι αναγκαίες για την λειτουργία ενός νέου κύκλου δημόσιας δράσης. Αυτός ο κύκλος βασίζεται σε τρεις βασικές διασταυρώσεις οι οποίες καθορίζουν τους στόχους, τα πεδία και τους τρόπους συνάντησης των εδαφικών περιοχών της υπαίθρου με τη δημόσια δράση:

1. Μια πρώτη διασταύρωση εντοπίζεται μεταξύ: α) ιδιότυπων ενδογενών πόρων (συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών) και αξιόλογου μοχλού ανάπτυξης (βλ. πλεονέκτημα διαφοροποίησης: γεωργία, τοπικές και

οικολογικές βιοτεχνίες, βιομηχανίες ποιότητας) και β) εξωγενών πόρων (βλ. μεταναστεύσεις και πολυδιαμονή, διασπορά· τηλεργασία); πόροι που παράγονται και πόροι που καταναλώνονται·

2. Μια δεύτερη διασταύρωση τοποθετείται μεταξύ της καθετότητας (verticalité), (δημόσιες πολιτικές/ χρηματοδότηση/επιδότησεις· κατηγορίες χώρων/περιμέτρων – ύπαιθρος, μεσαίες πόλεις, μικρές πόλεις, ακόμη και περιβαλλοντικές ζώνες, γεωργική εκμετάλλευση, κ.λπ.) και οριζοντιότητας (horizontalité) των εδαφικών περιοχών: αμοιβαιότητα, συνεργασία, αλληλεξαρτήσεις αλλά και εμπλοκή τοπικών δρώντων, τοπικές κοινωνικές καινοτομίες. Αναζητείται μια πορεία που να οδηγεί προς «αμοιβαίες γονιμοποιήσεις» (οριζόντια/κάθετη) οι οποίες να επιτρέπουν πραγματική εδαφική μεταλλαγή και να εγγυώνται τον μετασχηματισμό.

3. Μια τρίτη διασταύρωση εμφανίζεται τέλος, μεταξύ της διορθωτικής/ αντισταθμιστικής λογικής (πρβλ. διόρθωση αδυναμιών με τυποποιημένα πρότυπα) που σχετίζεται με το στόχο της εκμετάλλευσης των πόρων και μιας προληπτικής/ υποστηρικτικής (capacitante) λογικής που είναι πιο σημαντική σήμερα επειδή δημιουργεί τη δική της ικανότητα για πρωτοβουλίες και επιχειρηματικότητα: υποστήριξη των τοπικών/εδαφικών ικανοτήτων (πρβλ. το διακύβευμα των μηχανισμών υποστήριξης, τοπική εμπύχωση) και των δικτυώσεων, διατομεακές και συνολικές δράσεις στην κλίμακα μιας εδαφικής περιοχής στο πλαίσιο της εδαφικής προσέγγισης.

Ωστόσο, εμφανίζονται δυσκολίες για αυτή την συνοδεία/εμπύχωση των εδαφικών περιοχών ιδιαίτερα στη Μεσογειακή Ευρώπη και ακόμη πιο έντονα στην Ελλάδα.

Για παράδειγμα, η θέση της γεωργίας στον ύπαιθρο χώρο, στη νέα οικονομία, οι δεσμοί με το περιβάλλον και την εδαφική περιοχή, οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής· οι σχέσεις ιδιοκτησίας/χρήσης.... Γι' αυτά τα ζητήματα τα εργαλεία παρέμβασης δεν είναι πάντα προσαρμοσμένα στην εδαφική κλίμακα... (échelle territoriale).

Το ζήτημα που τίθεται σήμερα αφορά τον τρόπο και τη διαδικασία επανασύνδεσης με το πνεύμα της «τοπικής ανάπτυξης»: τα σχέδια των εδαφικών περιοχών ως πηγή, πόρος και ανατροφοδότηση, σε ένα συνεκτικό εδαφικό πλέγμα, όπου οι τοπικοί επιχειρηματίες επιθυμούν να έχουν πρόσβαση σε αποτελεσματικές αλυσίδες logistics, να έχουν ευκολότερη ανακύκλωση, να ελέγχουν την τροφοδοτήσή τους ή τη διανομή τους σε βραχείς αλυσίδες, να επωφελούνται από μια τοπική δυναμική αλυσίδων ή συγγενικών και συμπληρωματικών επαγγελματιών, να έχουν πρόσβαση σε δεξαμενές ειδικευμένου εργατικού δυναμικού στον τομέα τους, συστήματα επιμόρφωσης, δυνατότητα προσέλκυσης στελεχών και νέων μέσω της στέγασης και ενός ποιοτικού περιβάλλοντος διαβίωσης κ.λπ.

Κεντρική στόχευση: η δυνατότητα «σύνδεσης» με κάθε είδους ευκαιρίες σε μια σχετική εγγύτητα (relative proximity). Η εδαφική περιοχή έχει γίνει ένας κόμβος σύνδεσης με όλα τα είδη πόρων που δημιουργούν ευκαιρίες.

Έτσι, η στάση ενός κράτους ή της ΕΕ, η οποία οργανώνει την ανάπτυξη επικοινωνιακών υποδομών και εξοπλισμού έρευνας και κατάρτισης, παραμένει ουσιαστική, αλλά δεν επαρκεί πλέον για να ανταποκριθεί σε όλες τις προσδοκίες.

Η απάντηση πρέπει να αναζητηθεί μέσω των εξής ερωτήσεων:

□ Ποιοι είναι τελικά οι δρώντες; ποιος εμφανίζεται ικανός να δημιουργήσει συλλογικά; ποια συλλογική μορφή αναδύεται ως η καταλληλότερη; Πως αντιμετωπίζονται και αξιοποιούνται τα ζητήματα διακυβέρνησης;

□ Ποια είναι η γεωγραφική κλίμακα που επιτρέπει την ολοκλήρωση /συλλογική δυναμική για την αποφυγή του κατακεραματισμού;

* Ο **Δημήτρης Γούσιος** είναι Καθηγητής στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας